

Fredagskronikken

Ola Kvaløy, dekan og professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Alexander Cappelen Bård Harstad Ola Kvaløy Katrine Løken Simen Markussen Mari Rege Karen H. Ulltveit-Moe

Ola Kvaløy

Når økonomi blir misjon

Mariana Mazzucato omtales av ikke-økonomer som en av vår tids viktigste økonomer, og hun omfavnes av politikere. Hennes siste bok fungerer godt som nyttårstale, men er oppsiktsvekkende svak som samfunnsøkonomisk analyse.

● «Det er den draumen me ber på, at noko vidunderlig skal skje, at det må skje.»

Det er vanskelig å ikke tenke på Olav H. Hauge sine linjer når en leser Mariana Mazzucatos siste bok, «Mission economy – a moonshot guide to changing capitalism». Det må drømmes, det må tenkes stort, og noe må skje.

Mariana Mazzucato er professor ved University College London i «Economics of Innovation and Public Value». Hun har hatt enorm suksess med flere bøker, og brukes nå som rådgiver for en rekke sentrale beslutningstagere innen politikk og forskning. Til og med paven trykker henne til sitt bryst i sin nyeste bok «Let us dream: The path of a better future».

Her hjemme inspirerer hun også, ikke minst Arbeiderpartiet, og dets næringspolitiske nyorientering. Klimapolitisk talsmann, Espen Barth Eide, omtaler henne som verdens viktigste økonom.

I hovedtrekk er Mazzucatos løsning på vår tids utfordringer – spesielt klimakrisen – som følger:

→ Staten må sette seg djervere mål og formulere dem som samfunnsoppdrag («missions») som alle slutter opp om.

→ Staten må spille en langt mer aktiv rolle, ikke bare som investor, men også som produsent av varer og tjenester.

For å ta det siste først: Mazzucato synes å blande sammen FoU-politikk med næringspolitikk. Alle er enige om staten bør investere i kollektive goder, som infrastruktur og kunnskap, og høste gevinster gjennom verdiskaping og økte skatteinntekter.

Men det betyr ikke at staten bør drive ordinær forretningsvirksomhet eller planøkonomisk forfordeling av enkelt næringer. Det finnes simpelthen ikke vitenskapelig

↑ Arbeiderpartiets klimapolitiske talsmann, Espen Barth Eide, omtaler Mariana Mazzucato som verdens viktigste økonom, skriver Ola Kvaløy. Foto: Gorm K. Gaare

belegg, hverken teoretisk eller empirisk, for at staten evner å allokere arbeid og kapital på en mer effektiv måte enn desentraliserte og velregulerte markeder.

Derimot har vi over 100 år med akkumulert kunnskap om det motsatte.

Det finnes heller ikke overbevisende forskning på at staten er en spesielt god eier. Statskapitalisme har en tendens til å gi sløsing, korrupsjon og maktkonsentrasjon.

Så hva med det første, djerve mål og «missions»?

Her inntar også Mazzucato en del spesielle standpunkt. Hun mener at kvaliteten på en beslutning skal vurderes på utfallet, slik Kennedy insisterte på i månelandingsprosjektet. En har suksess hvis en når målet.

Det skal heller ikke stå på penger, fordi penger har stater nok av – om bare viljen er sterk nok.

Man trenger ikke ha lest mye beslutningsteori for å skjønne at dette er en oppskrift på «sunk cost fallacy»: Hvis mål skal nås for enhver pris, risikerer man å fortsette lenge etter at leken var god. Og i pengerike Norge vil det ikke mangle på prestisjeprosjekter som bare må gjennomføres.

Mazzucato har noen poeng når hun nærmer seg det hun kan best: innovasjonssystemer og organisering av offentlig sektor.

Hun påpeker at djerve mål kan tiltrekke seg høyere kompetanse, og at offentlig sektor trenger «kapabiliteter» til å kunne samhandle godt med private aktører. Det er nok liten tvil om at manglende offentlig kompetanse på anskaffelser og kontraktsinngåelser har kostet skattebetalerne dyrt i flere land.

Mazzucato har også interessante refleksjoner rundt ledelse og språkføring i offentlig sektor, og betydningen av ambisiøse målformuleringer. Ironisk nok minner Mazzucatos tenkning her mye om den «New Public Management» (NPM), som hun kritiserer i boka. NPM handler jo nettopp om målstyring og fleksibilitet, snarere enn kontroll og styring av innsatsfaktorer.

Navneendringen fra NSB til Vy kan påstås å være i Mazzucatos ånd.

Hovedproblemet med Mazzucatos bok er ikke standpunktene som sådan, men den gjennomgripende neglisjeringen av vitenskap. Hun er innom en rekke tema som samfunnsøkonomer verden over har balet med i en årrekke: Hva er hensiktsmessig økonomisk organisering, når er staten en god eier, hva er markedenes funksjonsmåte, hvordan motivere og insentivere ønsket adferd, og så videre.

I stedet for å sette leseren inn i denne forskningen og gi en balansert fremstilling, tegner hun opp en karikatur av faget samfunnsøkonomi, omtaler det som «mainstream economics», og durer i vei med egne løsninger, uten særlig dekning i forskningen.

Komplekse problemstillinger blir banalisert, og politikere blir oppfordret til å se bort fra etablert samfunnsøkonomisk forskning.

I motsetning til innovasjonsforskeren Mazzucato, tilbyr ikke samfunnsøkonomer politikk med umiddelbar politiker-appell. Arbeiderpartiet har imidlertid hatt lang tradisjon for å lytte til samfunnsøkonomer. Den næringspolitiske nyorienteringen partiet nå er på vei inn i, vil være et brudd på denne tradisjonen, og vil kunne koste samfunnet dyrt.

→ Mer debatt side 36-39

Komplekse problemstillinger blir banalisert, og politikere blir oppfordret til å se bort fra etablert samfunnsøkonomisk forskning

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replik:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.